СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 282. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 5-го грудня 1938. No. 282. Jersey City, N. J., Monday, December 5, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БОРА ПРОТИ НАДМІРНИХ СИЛ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Довголітній сенатор Бора, що відграє в конгресі, в заграничних справах, важну ролю, публично заявив, що він є проти того, щоб збільшувати силу президента до тої міри, щоб він міг сам виповідати війну якійсь іншій нації. А до того йде, говорив Бора. Коли урядові кола далі будуть прямувати до збільшення сили президента, то Бора прилюдно заявиться за загальне голосування в справі війни, яке то голосування хотів узаконити конгресмен Лудлов.

КІНЕЦЬ ОДНОЇ НАДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Проживши 60 літ, надземна залізниця на шестій евені в Ню Йорку доживає останні дні свого життя. Офіційно вона вже згинула. Бо заряд міста вже дістав всі потрібні документи, щоби приступити до її розбору. Розбір зачнеться цього тижня. Пасажирський рух уже припинили минулої неділі. Колись та залізниця була гордощами Ню Йорку і чудом техніки. Перші паровози були опалювані деревом. Вони робили чимало диму і галасу, а проте нюйорчани з подивом гляділи на свої технічні уліпшення. Пізніше підземні залізниці почали робити велику конкуренцію надземним залізницям. Перші давали кращу обслугу, а також не робили стільки галасу. На надземні залізниці нюйорчани почали дивитися з презирством і вкінці вважали їх за „закалу" міста. Тепер прийшов кінець одній такій „закалі", а ще остається крім неї три. 600 робітників, що працювали на надземній залізниці шестої евені, стратять працю. Вони „пікетували" нюйорський магістрат і закидали йому, що руйнуючи залізницю, він руйнує життя шістьсот робітників. Магістрат обіцяв їм знайти іншу працю.

РЕПУБЛИКАНЦІ В КОНҐРЕСІ СТАЮТЬ „ЛІБЕРАЛЬНИМИ".

ВАШИНГТОН. — Тертя в Републиканській Партії йде далі. Змагаються в ній крайньо консервативні елементи і поступові. Ґрупа тих републиканців, що є вибрана до конгресу, заявила, що вона буде держатися поступової політики і буде піддержувати поступове законодавство. Та ґрупа також заявила, що вона, а не національний комітет Републиканської Партії, надаватиме тон републиканській політиці.

ІДЕН ПОБАЧИТЬСЯ З РУЗВЕЛТОМ.

ВАШИНГТОН. — Бувший міністер заграничних справ Англії, Антоні Іден, що тепер вибирається до Америки з відчитами, вніс через англійського амбасадора у Вашингтоні прохання до президента Рузвелта, щоб той приняв його на побачення. В Ню Йорку посадник Ля Ґвардія творить з найпередовіших одиниць гостинний комітет, що привитає Ідена.

ПРОВІРЮЄ СУДОВІ РЕЄСТРИ.

НЮ ЙОРК. — Спеціяльний прокуратор Еймен звелів сконфіскувати судові реєстри шістьох судів у Бруклині, щоби провірити, чи в поступованні згаданих судів не було яких судових неправильностей. Цей учинок Еймена викликав у судових колах велике враження, бо досі ніколи такого не бувало.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В ОБОРОНІ ҐЕН. ФРАНКА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Під наглядом кардинала Догертія скликано в Філядельфії велике віче, на яке прибуло 4,000 людей. Віче мало на ціли морально піддержати ґен. Франка. Бесідники говорили, що ґен. Франко бореться за християнство проти атеїзму і комунізму, а ця справа обходить нас усіх. Приявні рішили піддержувати ґен. Франка.

РАБІН ГОВОРИТЬ, ЩО „ПРАВДА ПЕРЕМОЖЕ".

НЮ ЙОРК. — В місцевій синагоґзі рабін Юда Шахтель виголосив проповідь, у якій сказав, що правда переможе над демагогами, хто вони не були: політики, священики, пастори чи рабіни. Ці слова він звертав на адресу священика Каґлина, який через радіо закинув жидам, що вони піддержують комунізм, а також сказав, що жиди, коли йде про їх справу, то вміють сягати про оборону до найвищих кол, але самі не дуже симпатизують із терплячими меншостями інших народів.

РЕНТҐЕНОВІ ПРОВІРКИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Заряд міста Ню Йорку сказав, що всі робітники, котрі знаходяться на удержанні міста, дістануть безплатно провірку рентґеновими променями, чи часом вони не мають склонности до сухіт. Ті особи, що покажуть найменші познаки цієї недуги, дістануть спеціяльну опіку від міста. В той спосіб місто хоче причинитись до загального медичного наступу на ту недугу.

ПРЕМІЄРІВ УНОЧОК ДИВИТЬСЯ.

Маленький Джеймс Ллойд, унучок англійського премієра Невила Чеймберлина, стоїть у Джеймс Парку в Лондоні і дивиться з великим зацікавленням на вартівника перед королівською Палатою Бокінгема. Хлопчина є син пані Стефанії Ллойд, дочки премієра.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ В БРАЗИЛІЇ ЗА НОВИМ ЗАКОНОМ.

В Сан Павлі переводиться кольонізація згідно з вимогами нового закону. В Нуклео Барон де Антоніна скольонізовано великі обшари землі, на якій осіло 15 ріжних національностей. Найсильніша чужинецька група сягає заледви 4 на сто кольоністів одної національности. Вся ця вавилонська маса так перемішана між собою, що процес асиміляції поступатиме милевими кроками.

ЗЛОВЖИВАННЯ НА КВОТУ 700,000 ЗЛ.

В окружнім суді в Сосновці зачався процес за зловживання на шкоду ПКП в рр. 1924—1934 на квоту понад 700,000 зл. До відповідальности потягнули 16 осіб; між ними — начальника відділу, доріг у Зомбковицях О. Германа, завідателя відтинка Варшава — Головна Врублевского, 9 інших функціонарів П. К. П., чотирьох промисловців з Варшави й одного купця з Гірничої Домброви.

ПАДАЮЧА ГАЛУЗЬ УБИЛА ХЛОПЦЯ.

Підчас бурі в лісі галузь, що впала обірвана з дерева, вдарила в голову 10-літнього Дмитра Кухарчука з Гільська коло Ліська так сильно, що вбила його на місці.

ІНВАЗІЯ ЩУРІВ.

В Бокаюві (Парана) появилися великі стада щурів, які стали справжньою катастрофою для цієї околиці. Шкоди, заподіяні ними хліборобам, великі. Майже всі засіви знищені. Таке саме нещастя навідало ту саму смугу в 1919 році. Населення цієї области звернулося до уряду по поміч у боротьбі зо шкідниками.

ЧИСЛО ЕМІГРАНТІВ ДО БРАЗИЛІЇ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

Недавно проголошена статистика виказала, що в 1937 р. приїхали до Бразилії 62,-537 еміґрантів, а виїхали 64,-132.

ЯК ПРОПАГУЮТЬ Т. ЗВ. СОВЕТСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Управа советської державної фабрики грамофонових плит хопилася оригінального засобу т. зв. советського патріотизму. Отже на грамофонові плити наґрали патріотичні промови командантів і вояків советської армії на Далекому Сході, які брали участь на советсько-манджурських кордоні під Чанкуфен. Плити з такими промовами примусово впихають усім робітничим клюбам і селянським колективам. Комуністична партія видала доручення, щоб ці плити ґрали підчас усіх аґітаційних зборів і підчас перерв в усіх театрах та кінах.

БАНДИТ ЗАСТРІЛИВСЯ.

Пострах околиць Варшави, бандит Вацлав Тацяк, окружений поліцією в Міхалині, покінчив з життям. Тацяк недавно застрілив постерункового Чайковского, а опісля в Сулєївіці замордував жінку лікаря Щербінського. Підчас погоні бандита постріляла поліція в лівий бік, але хоч бандит був тяжко ранений, він таки втік. Ніччю на 26-го жовтня поліція допала його в опущеній віллі в Міхалині й окружила його сховок. На те Тацяк попросив, щоб дозволили йому написати прощальний лист, бо має намір покінчити з життям. Справді незабаром бандит застрілився. В руки поліції впав його товариш, 26-літній С. Дембко.

ШВИДКА БУДОВА НОВОЇ ЗАЛІЗНИЦІ НА СИБІРІ.

Советська влада намагається якнайшвидше запевнити собі свободу рухів на Сибірі. Тому будують нову транссибірську залізницю на північнім Сибірі, відтинок якої, Томск—Айсіно, передано вже до вжитку. Томск має тепер получення з Анжеро—Люджинськом, що є вузловою стацією нової транссибірської залізниці. Будова залізниці у північних районах Сибіру дає змогу Советам використати сибірські ріки, як комунікаційні шляхи з північною морською дорогою.

ЧЕТВЕРТИЙ ЩОДО ВЕЛИЧИНИ ДІЯМАНТ У СВІТІ.

Недавно знайшли в Бразилії діямант, четвертий щодо величини у світі. Той діямант назвали в честь президента бразилійської республики „Варгас". Перед кількома днями той дорогоцінний камінь продали одній з голяндських фірм за мілион гульденів. Діямант привезли до Амстердаму й там ошліфують його найкращі мистці-шліфарі. Якщо йде про величину, то зо своєю вагою 600 каратів займає той діямант четверте місце у світі.

Перше місце займає діямант „Кулінан", який перед ошліфуванням важив 3,025 каратів. Його знайшли у Трансвалю і в 1907 р. подарували його королеві Едвардові VII. Підчас коронації Юрія VI. „Кулінан" був найкращим діямантом у королівській короні.

Діямантом другої величини є „Ексцельзіор", який важить 969 каратів. Його знайшли в голяндській кольонії Полудневої Африки. Він теж знаходиться в англійській скарбниці.

На третьому місці стоїть „Когінор", який важить 800 каратів. І той діямант знаходиться в англійській королівській скарбниці. Його купила при кінці минулого століття королева Вікторія.

ВУЖ ПРОКОВТНУВ ВУЖА.

В лондонському зоольоґічному городі трапилася недавно дивна подія, що кобра-самець проковтнув малошо меншу самицю-кобру.

Кілька літ тому Лондон переживав уже таку сензацію. Тоді йшло про інші „королівські" вужі. Тоді теж вуж хотів проковтнути свою самицю, але перешкодив йому в цьому бенкеті сторож, який вирвав майже в останній хвилині вужеві його жертву з пащі. Жертва нападу не потерпіла на цьому нічого, бо вже 10 хв. пізніше з найкращим апетитом проковтнула два щурі.

В недавньому лондонському випадку інтервенція сторожа не багато помогла би, бо кобри мають зуби закривлені до нутра, так, що вирвати кобрі жертву з рота майже неможливо.

ПРОБИВ НОЖЕМ НОВОЖЕНЦЯ.

У Луках коло Коросна підчас весілля зчинилися бійка між О. Якубасом і молодим, що женився з О. Галушкою Якубас вхопив за ніж зо стола й на очах молодої пробив ножем новоженця. Він помер на місці. Вбивника арештували.

НЕМА НАПАДІВ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

ПРАГА. — Американський кореспондент подає, що від тижня нічого не чути про непокоєння людности Карпатської України з боку терористичних ватаг, висиланих з Польщі. З цього він заключає, що Польща правдоподібно вже залишить Карпатську Україну в спокою.

АМНЕСТІЯ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

ПРАГА. — Новообраний президент держави, Еміль Гаха, оголосив амнестію для політичних вязнів. Амнестія не відноситься до шпигунів і жовнірів, що покинули ряди чеської армії перед днем 7 жовтня б. р.

ПОШАНУВАВ МАСАРИКА.

ПРАГА. — Президент Гаха зложив вінок на гробі Томи Масарика. Кажуть, що тим чином хотів він відповісти тим крайнім елементам, що, як відомо, зачали останніми часами виступати дуже гостро проти політики першого президента давньої Чехословаччини і її творця, усуваючи його бюсти з публичних місць.

РУМУНІЯ В СТРАХУ.

БУКАРЕШТ. — Урядова ґазета виясняє вбивство Кодреану і 13 провідників „Залізної Ґвардії" тим, що ці фашисти ширили неспокій у краю, а Румунія не може бути тепер ослаблена, бо Мадярщина готова кожної хвилі напасти на Семиґород, щоб його відібрати. Семиґород дістала Румунія по світовій війні як одну з нагород за те, що була з аліянтами.

БУДУЧЧИНА ПЕВНА, КАЖЕ ГІТЛЕР.

РАЙХЕНБЕРҐ. — З приводу того, що Судетський Край вибирає перший раз своїх представників до німецького парляменту, виголосив канцлер Гітлер передвиборчу промову. В ній підкреслив, що націзм числить тільки на молодь, а німецька молодь виховується в цілком іншім дусі, ніж старше покоління, що все ще нарікає і незадоволене. Та старе скоро вимре, а молоде глядітиме на німецький нарід як на одну сильну цілість, якої не розібє ніяка сила.

Відродили Німеччину.

Далі Гітлер говорив, що націстам удалось обєднати цілу націю, себто, що вони здобули те, чого не могли осягнути монархісти, марксісти чи політичний клерикалізм. Німецька монархія, говорив Гітлер, була державою князів, а націстична Німеччина є державою німецького народу.

Продукція — на першім місці.

Друкувати папері гроші, говорив Гітлер, може кожний ідіот, та націсти розбудовують край на підставі чотирирічного господарського пляну, в якого основу положена щораз зростаюча продукція.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ.

РИМ. — Французький амбасадор Понсе заявив італійському міністрові заграничних справ, Чіянові, що це нечувана річ, щоб у палаті послів можна було домагатися земель, що є власністю чужої держави. Цей протест Понсе відносився до тієї сцени, до якої він приглядався в італійській палаті послів, коли то посли домагалися для Італії французького Тунісу в Африці, а далі Ніци і Савої.

ГОТОВІ ДО ВІЙНИ З ФРАНЦІЄЮ.

РИМ. — Вірджініо Ґайда, провідний фашистівський редактор і речник уряду, пише в „Джорнале д'Італія", що ввесь італійський нарід попирає домагання італійського уряду і готов постояти за ті домагання навіть у такий спосіб, що піде війною проти Франції.

РІБЕНТРОП ЇДЕ ДО ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Німецький міністер заграничних справ, Рібентроп, їде до Парижу, щоб там підписати угоду, що вже не буде ніякої війни між Францією і Німеччиною.

ДВА БІЛІОНИ НА АРМІЮ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польський уряд предложив соймові проєкт закону, який призначує на видатки оборони Польщі суму двох біліонів злотих. Та величанська сума має бути вжита на військові потреби в часі від 1. квітня 1939 року до 31. березня 1942 р. Очевидно, що ті гроші є тільки на надзвичайні військові видатки. Бо інші є обняті звичайним буджетом. У звязку з тим треба надіятись ухвалення нових податкових тягарів.

МАЄТКИ МАСОНСЬКИХ ЛЬОЖ.

ВАРШАВА. — У Польщі закрито 18 масонських льож. Їх маєток перейде до державного скарбу. Мусить він бути великий, коли, як подають часописи, маєток двох жидівських льож, у Варшаві і у Львові, виносить біля двох мілионів злотих.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"...ОТ ЛАП ГЕРМАНИИ"

Московщина в Америці зраділа, що Варшава помирилася з Москвою і вернулася назад до „словянства", а відвернулась від „ґерманства". Політичний і економічний звязок між Совєтами і Польщею товкують собі так, що тепер Польща вже зрозуміла, що її лучать з Московщиною спільні інтереси. Такий зворот уважають дуже розумним політичним кроком Польщі, бо тепер вона зможе „плечо к плечу с Россией" боронити правобережну і лівобережну Україну „от лап Германии". Ось так точно пише шікаґовський московський щоденник „Рассвет" з 30. листопаду б. р. І радіє, що таким чином буде вбита „гітлєрівська ідея Великої України".

В подібний спосіб пише про ту саму справу і польська преса в Америці. І вона, так як і московська ґазета, бажалаб, „добра" Україні й українському народові. І з цеї причини є також проти — „гітлєрівської Великої України".

Ось так думають „великі словяни". І так рятують „словянський" український нарід перед „ґерманством". Беруться докупи, щоб не дати змоги повстати „гітлєрівській Великій Україні". Добре. Виходить, що Москва і Варшава, як великі ідеалісти і культурники та великі словяни, не можуть дивитися спокійно на те, щоб Гітлєр забрав український нарід у неволю. Чудесно! Якби так було, то Москва і Варшава булиб у серці кожного українця й кожної українки ясним сонцем і небом. А за життя такого москаля і поляка, що так думає і відчуває, неодин українець віддав би зараз своє життя. І ми також схилилиб голову перед кожною московскою і польською ґазетою, яка писалаб у тому змислі. Та біда, що тут є одно мале „але". А є тому, що всі ті московські й польські ґазети і люди не виявляють чесно й отверто своєї думки щодо того, що український нарід іще перед Гітлєром бажав Великої України і за неї боровся та гинув. Або, чи такої Великої України не домагались і українці в Америці ще тоді, коли ніхто не знав, чи Гітлєр існує на світі? І чи не треба виразно сказати, чи належиться українському 45-міліоновому народові мати Велику Україну? І вияснити, чи український нарід, з боязни, що може впасти в „ґерманські лапи", має далі спокійно зносити ярмо московське, польське чи румунське й усякі польські „пацифікації" чи совєтські винищування нашого народу міліонами при помочі голоду, як засобу політичної боротьби?

Ніхто з тих великих „словян" не дає і не дасть на те гідної відповіди. Бо всі вони облудники. Лякають світ і український нарід „гітлєрівським ярмом" тільки на те, щоб могти далі держати десятки міліонів українського люду в своїй страшній неволі. Покищо український нарід не є в „лабетах Німеччини". І не думає бути. Так, як і не думає оставатися в „лабетах словян" — москалів і поляків.

З ЖИТТЯ В СОВЄТАХ

(Витяги з пресових звітів).

Українське мистецтво і вороги народу. „Вісті" з 24. 10. подають, що в управлінні мистецтва в Україні сиділи вороги, які намагалися підмінювати соціялістичний реалізм контрреволюційним формалізмом - бойчукізмом (від мистця Бойчука). Тепер мають створити в Україні спілку художників УРСР.

При тій нагоді „Вісті" подають, що музей українського народнього мистецтва закритий уже два роки. В його приміщенні влаштовують ріжні вистави.

Ремонт тракторів. „Вісті" з 24. 10. пишуть, що в камянець-подільській области не ремонтують тракторів. МТС і майстерні до ремонту не готові. В Старокечетові майстерня затікає дощем. В Острополі нема в майстерні палива, запасних частин, гільз, поршнів, підшипників, циліндрів і т. п. Інструментів бракує всюди. Їх, як є, розкрадають. Бракує ґуми, наждачного паперу для шліфування валів. Початок ремонту визначено на початок жовтня.

Вороги в комсомолі. „Комуніст" з 24. 10. подає зприводу виборів комсомолу, що „жалюгідній купці негідників не вдалось і не вдасться зупинити побідоносний рух країни вперед та звернути молодь зо шляху комунізму".

Значить, іще й тепер по чистці є вороги в комсомолі та взагалі в Україні.

Народне здоровля. „Известия" з 3. 10. подають, що дотепер багато лікарських участків на селі відкрито лише формально, бо в них нема лікарів. У цілому СССР таких участків є 2,500, зтого в Україні 338, в Білорусі 234, в Грузії 199 і т. д.

Життя навчило. „Известия" з 3. 10. пишуть, що в Москві передумують над уведенням в сільське господарство правильних сівооборотів. Вертаються до старого способу. Всі дотеперішні способи, придумані большевиками, показались недобрими. Напр. у засушливих околицях викинено засіви проса і сіяно пшеницю. Тепер вертаються назад до проса через сталі неврожаї. Запроєктовано значне зменшення засівів збіжжя і збільшення засівів трав для скоту. Рівночасно з тим думають збільшити засівну площу. Притому признаються большевики, що в нечорноземній північній смузі вони не виконали пляну освоєння земель на 5 міліонів гектарів, і то лише за час другої пятилітки.

Урожай в Україні. „Правда" з 26. 8. пише, що в колярівськім районі, дніпропетровської области, зібрано 466 тисяч сотнарів зерна (пшениці й жита) з площі 35,528 гектарів. Середній урожай 13.2 сотнара з гектара. В минулому році середній урожай виносив 5.6 на площі 35,854 га. Зібрали разом 201 тисяч сотнарів зерна.

Виробнича дисципліна. „Правда" з 26. 8. доносить, що в Ростові над Доном в обувній фабриці покинули працю 1,200 робітників, а за нездисциплінованість викинено з праці 1,150.

Заробітки: некваліфіковані робітники 315 рублів, кваліфіковані робітники 364 рублі на місяць.

Вороги в одеській області. „Правда" з 27. 8. пише, що в 48 районах области усунено з праці 13 перших секретарів РПК, 24 других секретарів і 39 третіх секретарів та 145 секретарів парткомів первичних орґанізацій.

Диверсанти. „Правда" з 27. 8. подає, що на білоруській границі звели пограничники бій із трьома людьми, які правдоподібно хотіли дістатися до Совєтів. Усіх трьох убито.

Вороги в сільському господарстві. „Правда" з 28. 8. доносить, що в 22 районах винницької области зареєстрували в першому кварталі 1938 року 823 випадки нарушення колхозного статуту в формі розстрати колхозного майна, зниження вартости трудодня, безвідповідального розпоряджування колхозним добром і т. п.

Комунізм в Україні. „Правда" з 28. 8. каже, що в Україні від листопаду 1936 р. до початку 1938 р. принято в партію 4,018 чоловіків, а в кандидати 3,432. За 6 міняців 1938 року принято в партію 8,147 чоловіків, а в кандидати 13,714. В Україні не вишколюється 14,338 кандидатів у партію, особливо в областях дніпропетровській, харківській, сталінській, ворошиловградській, київській та миколаївській. Від листопаду 1936 р. до липня 1938 р. принято в партію всього тільки 1,746 жінок. Україна має коло 88 тисяч співчуваючих комуністичній партії; з них принято в партію за піврік 1938 р. 4,565. 27 тисяч співчуваючих не відвідують партійних шкіл. За піврік 1938 року принято в кандидати партії 7,752 комсомольців.

В дніпропетровській области в 175 сільських орґанізаціях не принято ні одного чоловіка. В миколаївській области на 24 райони з 250 орґанізаціями не принято ні одного чоловіка.

В гайсинському районі, винницької области, є 65 колхозів і 3 МТС. В цілому районі є коло 1,500 комсомольців. Орґанізація ґрафовської МТС має всього тільки 7 членів.

Комсомол. „Правда" з 23. 9. подає: За перший піврік 1938 р. принято в комсомом 1,680,-033 людей і створено 15,164 нових первинних орґанізацій. Серед принятих є 838,023 з середньою школою неповною, 141,505 з повною середньою школою і 4,355 з вищою школою. 43% всіх нових членів комсомолу ще не мають 17 літ, отже не знають старого життя. Кажуть, що їх треба вчити, як жили в старині.

Вороги в прокуратурі. „Правда" з 23. 9. подає, що в рязанській області знято з роботи обласного прокурора та багато співробітників прокуратури за зловживання властю та недотримування революційної законности.

Чувашія проти московської мови. „Правда" з 24. 9. пише: Наркомпрос Чувашії зриває навчання вчителів московської мови. Школи почали науку без підручників московської мови, а московсько - чуваського словника ще не починали складати. В директорів шкіл є тенденція не набувати підручників для московської мови для шкільних бібліотек. Московської граматики вже другий рік не викладають. У деяких школах користуються підручниками і хрестоматією літератури, що зложені націоналістами і ворогами народу.

Сільське господарство. „Правда" з 27. 9. подає, що середній урожай карагандинськсої области оцінюють на 12.4 сотнара зерна з гектара.

Полтавська область має 38 бурякових районів. Розрив між копанням і воженням буряків виносить 30—40%.

„Правда" з 27. 9. подає, що дім колхозників у Києві не має свого приміщення. Мав він триповерховий дім, але його забрали на інші справи. Політично - освітню роботу дому зірвали вороги народу. Тепер їх викрили.

Балхашстрой. „Правда" з 27 9. подає: Будують балхаський комбінат. У будівників нема під рукою інструментів, як електризованих і автогонних апаратів. Нема бази, деб ремонтувати інструменти. Вороги зірвали нормальний хід робіт. Нема дня, щоб не було нещасть. З рейок сходять льокомотиви, електровози, коротке замикання току, поломання сверлильних станків, псування екскаваторів. Всюди при слідстві викривають, що в машини вороги кидають куски заліза і виводять їх з ладу. Запасних частин для механізмів нема.

(Кінець буде).

УКРАЇНЦІ І ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ

Останні політичні випадки в Польщі, а зокрема на нашому терені порахунки з українцями, здавалося відсунули в тінь таку важну для кожної держави справу виборів до законодатних тіл. Вибори до польського сойму у Варшаві переведені в цілій державі в неділю, 6. листопаду 1938, дали польському урядові „сатисфакцію", як узяти на увагу почислені **комісіями** голоси.

По розвязанні попереднього сойму у вересні ц. р. оповідали собі ґазетні спліткарі ріжні здогади про новий вигляд сойму. Одні казали, що новий сойм може бути кроком до демократизації краю, інші пророкували ще більше, а саме, що нові законодатні тіла будуть поширені в напрямі лівиці. Дехто з наших політиків уважав, що причина розвязання старого сойму лежить у тому, що назріваючі тоді події в Чехословаччині вимагають обєднання польського народу, що у великій мірі моглоб мати рішальний вплив і на оборонну поставу польської держави. Одначе наші міркування, висловлені недавно у статті „Вибори", здається правильніші. Сьогодні показалося вже наглядно, що уряд перевів без парляменту все, що було для держави конечне. Бо що інше консолідація духа народу, до чого парляменту непотрібно, а що інше балаканина нібито законодатного тіла.

Майже до останніх передвиборчих днів не було ніякого виборчого руху. Хіба тільки денеде в опозиційному часописі, як польському так і українському, можна було вичитати між рядками, що йти до виборів — це був би зайвий труд і що краще булоб не інтересуватися тими виборами.

Противиборче становище опозиційних партій не пошкодило урядові занадто. Посольські кандидати у всіх 104 округах утратили всього 11% виборців наслідком їм здержливости. Назагал почислених голосів було 11,814,704, себто 67% всіх управнених до голосування, або — на 27% більше, як при останніх виборах у 1935 р. Та не забуваймо, що це числив голоси — **уряд!**

Українські кандидати були в 14 округах східньої Галичини і 5 округах Волині, всюди на другому місці. 14 вибраних кандидатів одержали у східній Галичині разом 1,243,983 голоси. На Волині вийшли 5 українців, одержавши 555,500 голосів.

Так отже вибори до сойму покінчені. Для повноти образу треба би добавити, що Німецький Національний Союз у Лодзі видав червоні афіші, в яких закликав німців у Польщі до участи у виборах до сойму, арґументуючи, що „пробуджений німецький нарід повинен маширувати спільно з пробудженим польським народом".

Наші політики разом з деякими польськими брали за непорушну правду буквальний текст розпорядку президента, де говориться про нову виборчу ординацію як про нібито головне завдання нового сойму. Але показується, що слова є на те, щоб ними закрити думку. Вже сьогодні пишуть польські урядові часописи, що:

„Декрет пана президента підкреслив загальну й основну ціль розвязання законодатних палат, а розписання виборів було заряджене в імя загальних завдань і потреб, що станули перед суспільністю й державою. Справа виборчої ординації — це тільки одна із справ, що ними має занятися новий сойм".

Отже ясно виходить, що хто рахував на те, що швидко будуть другі вибори і там він відібється, той, здається, грубо „омахнувся".

Цілий цей образок був би неповний і може не давав би українцям відповідної приємности, колиб не згадати про кандидата з відомим іменем, д-ра Бронислава Войцеховського. Він, як урядуючий заступник презеса проурядового табору О.З.Н. і загалом визначна фіґура, кандидував у Львові. Хто не знає того пана, що в розвязаному соймі викрикав проти всього українського руху, а зокрема в ординарний спосіб напав на львівського українського митрополита, проти чого ввесь нарід у своїм часі протестував! Ще в часі теперішньої виборчої кампанії страшив своїх виборців українським рухом, мовляв:

„Наш противник, хоч ним є наш співгромадянин, заходиться, орґанізує, творить силу проти нас. У змаганні відірвати цю землю від Польщі, кидає гасла територіяльної автономії. Одначе на таку вимогу українських проводирів відповідаємо в імені 2 і пів міліона польського народу у східній Галичині (Малопольщі) — ні, по сто разів — ні"!

І цей то Войцеховскі — перепав! Кажуть, що причиною його упадку була неособливша стійність його політичної лінії та мрії про деякі переміни в ідеольоґії О. З. Н. Чи саме правда це, чи може недобре обчислити голоси, віддані на нього, досить, що його в соймі не буде. Буде певно багато інших подібних, але не він. Чи безпосередньо по виборах усунення львівського старости з уряду й назначення іншого стоїть у звязку з тим вибором, чи може з останніми протиукраїнськими подіями у Львові, сьогодні також не можна на певно сказати.

Цікаво булоб іще знати, яка буде основна риса української політики в польському соймі.

Поляки кажуть, що зміна наставлення польської опінії до українського питання вимагає великого зусилля та освободження від багатьох антаґонізмів; але по українському боці має бути — на їх думку — під тим оглядом ще гірше. Там, себто по українському боці, мовляв: „ненависть була товчком до національного відродження; її тінь підноситься не тільки над політикою, але й над культурою і господарським розвитком". Життя — кажуть — багатьох українців булоб позбавлене змісту...

Не зважаючи на фарисейську самохвальбу поляків — про них можна би такі твердження поставити без нарушення правди. Але це очевидно крайня нісенітниця ба — бездонна глупота, прикрита плащиком нібито великих мудрощів, коли хто пише, чи говорить, що сама ненависть є пружиною українського руху. Адже є в української нації безліч конструктивних елементів, що оживлюють і збогачують українську націю — в моральні й матеріяльні здобутки. Тільки тому українське життя може виявити стільки цінних осягів тоді, коли більшість зусиль польського елементу йде на поборювання і здавлювання зусиль українців.

Очевидно, що українська національна політика повинна й мусить оглядатися в соймі тільки на власну мету, без огляду на те, чи уряд надіявся від неї піддержки. Коли український нарід, українська маса не зражується нічим, просто легковажить собі всі сили, звернені проти неї, бо вірить у Велике Майбутнє й бачить його привид (візію), тоді й ті, що **накинулися тій масі на леґітімований провід**, мусять також здобутися на самозапертя і станути речником, носієм та пробойовиком національної ідеї. Коли вони одержали масу голосів, без огляду на те, відки ті голоси походили, то ця обставина, може востаннє, дає послам спромогу **зреґабілітуватися перед лицем історії за т. зв. нормалізаційні спроби недавнього часу.**

X.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

(2)

На цьому замку володів, як удільний словацький князь, Матуш Чак у XIV. столітті. Він мріяв про незалежність Словаччини, та не судилося йому здійснити цих мрій.

На лівому березі Ваґу, на захід від Жиліни, стремлять на скелі руїни замку Гричова, коло містечка Біче. Перед брамою є дивна скеля, яку нарід називає „камяним черцем", звязуючи з тією назвою романтичне оповідання про молодого Тужона, пана на Лєйтаві. Власниця Гричова, Лягарова, адоптувала його, а він не міг діждатися її смерти, замкнув її у підземеллі, виправдуючись тим, нібито вона божевільна. Пильнував її день і ніч. Раз просився до замку чернець на нічліг. Коли Тужон не хотів черця переночувати і ще сказав службі прогнати його, чернець загрозив, що виявить, як він жорстоко поводиться зо своєю добродійкою. Тужон вислав службу, щоб покарала черця, та перед брамою застали вже лише камінь у подобі черця. Хоч багато разів розбивали скелю, все на другий день „камяний чернець" стояв на свому місці. Тоді вже Тужо хотів випустити на волю Лягарову, та її знайшли у вязниці неживу. Тужо покинув замок, який небаром перемінився в руїну.

Від Жиліни на схід і південь знімаються зубчасті Татри, зпід яких випливає срібна стяжка Ваґу, що вється долиною до Жиліни, тут блестять у сонці могутні руїни Лєтави замку, найбільшого після тренчинського. При усті ріки Кісуци до Ваґу є замок Будатин із старовинною круглою вежею; тут у 1849. році словаки перемогли мадярів.

При кінці долини Ваґу, недалеко Стречна, напроти містечка Варни, є невисокий горбик, званий Мільковим гробом. Мілько, син Панкратія зо „Старого Граду" (замку), любив Маринку, дочку бурмістра Жиліни. Мілько був прихильником короля Матія Корвіна, проти якого воював його батько. Мілько вже був заручений з Маринкою, коли довідався, що до неї залицяється Володимир зо Стречна, теж ворог короля. Щоби приєднати Володимира для короля, Мілько зрікся Маринки для Володимира, посвятивши себе і її для загального добра. Та Маринка не могла забути Мілька. Це розлютило Володимира і він улядив уночі засідку при переправі через Ваґ, в якої руки попав Мілько. Володимир присилував Маринку, щоби прийшла вночі до переправи Ваґу. Коли проїхала конем, переодягнена за чуру, Володимир не пізнав її і вбив, бо думав, що це погоня за ним. Коли пізнав свою помилку — впав на цьомуж місці мертвий, убитий громом. Опівночі, хто має чутке серце, може почути біля того гробу плач юнака, понад яким у повітрі знімається бліде заплакане дівча. Між обох вступає сивий старець і розділює їх, кажучи: „Ви не злучилися за життя, не зійдетесь і по смерті, бо ти випила три каплі крови з його крівавого серця!"

У стречнянськім замку, на стрімких скелях над Ваґом, жила колись молода вдова з пасербицею Марґітою. Вдова залюбилася в гарнім юнаку із сусіднього села. Та він не зважав на зідхання вдови, бо полюбив гарну її пасербицю. Вдова постановила погубити пасербицю. Вислала її до Турца, в сусідньому жупанаті. Жили там її своячки-сироти із мачухою. Коли Марґіта переходила скельною стежкою над Ваґом, вибігла із засідки мачуха та струтила її в безодню. Та і тепер не прихилила собі жорстока вдова серця юнака. Коли вода викинула тіло втопленої, загальна думка обвинувачувала у смерті невинної дівчини жорстоку вдову. Мали її увязнити, та вона, кличучи імя Марґіти, вибігла на скелю і скочила до води в тому самому місці.

Через Врутки дістанеться мандрівник у турчанську долину, окружену з трьох боків високими скельними горами, з яких головно Татри виглядають величаво, коли вчасною весною або пізною осінню вкриває їх блискучо-білий сніг, а долиною вони покриті темнозеленими смереками та карловатою сосниною. Милю від Вруток лежить місто Турчанський Святий Мартин, столиця комітату і духова столиця всієї Словаччини. Переказ каже, що Турчанська долина (над рікою Турец, яка впадає до Ваґу під Врутками), була колись озером. В озері жила Біла Панна. Князь Туран постановив її зловити в сіть, щоб своєю незвичайною красою не манила малих дітей. Зачаївся вечором, одначе Біла Панна полонила його. Сердитий, запряг до праці сто велитнів і вони перекопали береги озера до Ваґу (відси нині село Пшекоп) і озеро сплинуло. Біла Панна пімстилася на Турані, зіслала на нього смерть, а вона ще тепер кличе „Туран! Туран!"

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

В ОДНУ МАСУ.

В американських ґазетах можна тепер часто вичитати листи від німецьких читачів, котрих автори відпекуються від симпатії до націстичного уряду Німеччини. Потім з подібною заявою виступив у передовиці відомий нюйорський німецький щоденник „Штатсцайтунґ". Услід за цею статтею знову посипалися до американських ґазет заяви німців, що вони годяться зо „Штатсцайтунґом" та її редактором, відомим публіцистом Рідером.

Між цими кореспонденціями до нюйорського „Таймсу" знайшовся одначе лист від одного читача, котрий, признавши слушність думці редакції „Штатсцайтунґа", що більшість американських німців не симпатизує з політикою Гітлера, звертає рівночасно американцям увагу, що вони часто мішають усіх німців водно, винуючи за націстичні симпатії навіть ворогів націзму. Притому ці американці люблять це робити нібито в імені американізму й в імені гуманізму, хоч цього роду поведінка не має нічого спільного ні з одним, ні з другим.

Цей читач питається: який вплив може мати цього роду збирання німців водно? Він на питання не відповідає, лишаючи відповідь читачеві його листа. Її легко можна догадатися.

Одначе, коли він робить американцям закид, що мішають усіх німців в одну масу, він самий говорить про американців як про одну масу, що вся поступає в даній справі однаково. Тимчасом цього про американців сказати не можна.

РАСИЗМ В АМЕРИЦІ.

Каже о. Джан Ля Фардж, відомий католицький письменник, езуїт, що в Америці сильно зростає расизм. Це не була би новинка, бо кожному звісно, що серед німецької й італійської іміграції тут певно були симпатики для німецької й італійської расистичної ідеольоґії, які витали її як вершок національної політики.

Їх о. Ля Фардж на думці не має. Він говорить про справжній американський расизм.

Моглиб знайтися люди, які й це привиталиб з радістю. Коли, мовляв, німецький нарід став такий сильний завдяки своїй расовій політиці, коли, мовляв, італійський нарід береться за расистичну політику, щоб себе скріпити, то чому не мав би за це братися американський нарід? Чи як Америка стане сильніша, не буде краще всім, що живуть в Америці? Хто з цього може бути невдоволений крім одних жидів?

О. Ля Фардж каже, що так, як европейський расизм звертається проти жидів, так американський звертається проти муринів, жидів і чужинців. Кого американці вважають за чужинців, о. Ля Фардж не каже. Іміґранти це знають самі.

НА ДВА ФРОНТИ.

О. Ля Фардж бачив в Америці ідеольоґічну боротьбу проти себе: демократії, фашизму і комунізму. У цьому теж нема нічого нового, бо це й сліпий бачить. І нема теж нічого нового в тому, що о. Ля Фардж заявляється за демократію, бо в Америці за демократію заявляються навіть певні фашисти й певні комуністи. Цікавіше, як о. Ля Фардж дивиться на підбір союзників: чи лучитися демократії з комунізмом проти фашизму, чи з фашизмом проти комунізму?

О. Ля Фардж думає, що в Америці демократія повинна лучитися лише з церквами й спільно звертатися проти фашизму й проти комунізму. Мовляв, вони подібні ідеольоґічно. Мовляв, вони кожної хвилі можуть злучитися в один фронт проти демократії й церкви.

Такий погляд на цю справу о. Ля Фарджа, звісного езуїтського письменника.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь української іміґрації у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році зложили:

Українська католицька парохія св. Марії, Сентралія, Па.	$25.00
Сестр. Пр. Діви Марії, від. 39 Провидіння, Сентралія, Па.	5.00
Бр. св. Димитрія, Сентралія, Па.	5.00
Члениці й члени Тов. Любов, від. 298 У.Н.С., Бронкс, Н. Й.	7.00
Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У.Н.С. (дохід з балю)	13.00
Яків Корнат, Ню Йорк	10.00
Бр. св. Михаїла, від. 51 Провидіння	15.00
І. Атаманчук, Ню Йорк	2.00
І. Зварич, Вилкс-Бери, Па.	1.00
М. Л. Гамаляк, Ню Йорк	2.00
Тов. „Запорозька Січ", від. 385 У.Н.С.	15.00
Микола Батиг, Маганой Сіти, Па.	15.00
Тов. „Мир", від. 368 У.Н.С.	5.00
На лісту секретаря від. 310 У. Н.С., М. Більського, в Ґрінпойнті, Бруклин, зложили по $2: Т. Курилас, С. Пелехатий, Марія Сколоздра, Анна Курбило; по $1: М. Більський, М. Федас, Г. Кінаш, В. Тижник, В. Сенишин, Т. Олексин, Н. Корчинський, Н. Довгунь, Й. Раба; М. Леньо 75 ц.; І. Підкович 50 ц.; по 25 ц.: А. Урбанська, О. Рибак, М. Пясецька. Разом	19.00
В. Олещук, Рутленд, Вермонт	5.00
І. Кінох, Рутленд, Вермонт	5.00
П. Гудима, Рутленд, Вермонт	2.00
І. Загоруйко, Бурлингтон, Вермонт	5.00
А. Литвин, Бурлингтон, Вермонт	2.00
М. Дошкан, Бурлингтон, Вермонт	2.00
І. Кравець, Джерард, О. (з паради)	5.00
М. Сампара, з забави гр. Мурин	2.50
С. К. Гайда, Бронкс, Н. Й.	10.00
Бр. св. Юра, від. 93 Провидіня	10.00
І. М. Лагоцький, Бронкс, Н. Й.	10.00
Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64 У.Н.С.	10.00
Тов. ім. М. Шашкевича, від. 55 Провидіння	10.00
Відділ 29 У. Ч. Хреста, Когоз, Н. Й.	5.00
Бр. св. Петра й Павла, від. 66 Провидіння	26.00
І. Ревенко, Лос Енджелес, Кал.	1.00
о. М. Олексів, Шамокін, Па.	3.00
Бр. Вознесення, від. 22 Провидіння	45.00
Члени Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42 У.Н.С.	7.00
На руки Павла Мигалюка зложили жертви в Ню Джерзі: М. Мигалюк $3; Е. Голмберг $2; по $1: І. Ворона, М. Мельник, Дж. Волес, Дж. Оканер, Р. Блак, Г. Линдавист, Дж. Орвин, В. Ебергард, Б. Фергусон, Н. Орвин, Г. Бирд, Е. Гардин, Ф. Каґлин, В. Веш. Разом	20.00

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex,
New York, N. Y.

Чеки й грошеві перекази треба виписувати на імя:

Nicholas Muraszko,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„СРІБЕРНА ЗЕМЛЯ".

Під таким заголовком був поміщений дуже цікавий допис Василя Пачовського в журналі „Громадянка" (ч. 2) про Карпатську Україну. Читаючи його мені перед очима станув один спомин з 1920 р., коли то „зайцем" скочила я через Бескид і пробула кілька днів у пограничних місцевостях на Закарпатті. На Бескид я ще нераз їздила, але з верхів бачила лише в ярах розкинені села, що майже нічим не ріжняться від наших околичних бойківських. Та перейти Бескид вже не довелося більше.

Гірський нарід живе там дуже вбого, та може його доля тепер поправиться, бо настали дні ожиданої волі. Але водночас і великого обовязку, що спадає на ввесь український нарід. З усіх усюдів, а передовсім від американської еміґрації, мусять плинути більші жертви на підмогу Карпатській Україні. Розуміємо всі, що державі потрібно в першу чергу матеріяльної помочи. Нашим обовязком їй ту поміч дати.

Анастасія Кочан,
Джолієт, Ілл.

СИЛА ПРОПАҐАНДИ.

Величава маніфестація, яку українці влаштували 19 листопаду в Ню Йорку в цілі запротестування проти звірств Польщі, зробила для українців дуже добру пропаґанду. Я сам мав нагоду підслухати деякі речі, які говорили між собою глядачі, стоячи на хідниках. Два поляки, дивлячись на маніфестацію і прочитуючи написи, питалися себе: „Невже це правда?" у відповідь вони завважували: „В тім мусить щось бути". Вони заключували, що коли так буде польський уряд далі поступати, то з Польщею зле буде. Подібні завваги робили американці, які, читаючи написи і споглядаючи на „фловти", тільки здвигали плечима і говорили: „Це страшне! Чому европейські народи себе так гноблять?"

У той спосіб ми розкриваємо правдиве обличчя Польщі, яка старається за границею входити за дуже добру і чесну державу та на основі тої своєї „доброти" позискати собі моральну й матеріяльну поміч заграничних держав, у першій мірі Америки. Такі маніфестації також розкривають перед світом українське питання та вказують йому, що без вирішення нашої справи миру на світі не буде.

В. Тютюник,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, О.

„Образи Листопадових Днів".

Цього року наша укр. прав. громада святкувала 13. листопаду 20 річницю української державности. Хор „Бандурист" поставив на сцені „Образи Листопадових Днів" під режисурою автора, о. С. Мусійчука.

В годині 5:30 ввечір у церкві відправлено панахиду по героях України при співі хору і при асисті при могилі умундурованих 8 членів нашого від. ОДВУ ч. 28, під командою голови, п. М. Оленича. В панахиді взяло участь велике число народу, а відправили її два священики: місцевий і о. Поліщук з Шерону, Па., який сказав змістовну проповідь.

Потім удалися всі на салю, де свято відкрив і програму перепровадив п. Максим Оленич. Він також, як наочний свідок, бо брав участь у нашій війні, сказав про ті часи, коли була українська держава і про недолю наших інвалідів у Львові. На його зазив всі віддали честь упалим борцям, а зокрема Е. Коновальцеві. Також віддано честь вождові націоналістів, полк. А. Мельникові. Одним словом, цьогорічне наше свято, завдяки нашим націоналістам, від. 28 ОДВУ, відбулося по націоналістичному.

Численна публика, яка ледве змістилася в салі, не могла налюбуватися живими образами на сцені, в котрих взяло участь звиш сотки молоді: хору і детей. Найкраще враження робили умундуровані стрільці в одностроях, випозичених від ОДВУ з Клівленду. Гарне враження робив образ матери при могилі в окруженні 80 діточок, а потім дівчат хору при могилі в пісні „Заквітчали дівчатонька" — всіх в українських національних строях.

Кінцево слово сказав предс. Н. Лопушанський.

З невеличкого вступу на салю (бо в нас депресія) по оплаті розходів осталося $10, які громада вислала для укр. інвалідів через Обєднання. Крім цього була на салі мала збірка, на зазив голови ОДВУ, до якої від. ОДВУ доложить іще дещо і вишле опісля.

Присутній.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФОРНІЯ.

Промова про „українську проблєму" в університеті.

В середу, 9. листопаду ц. р., в годині 2. пополудні, в просторій салі „Студентської Унії" Університету Південної Каліфорнії в Лос Анджелесі відбувся відчит на тему „Українська проблєма та її вплив на світову політику". Відчит цей виголосив учитель української вечірньої школи, п. Ф. Луців.

У своїй півтори-годинній бесіді промовець звернув слухачам увагу на велике значіння українського питання та назвав його „найважнішим політичним питанням у світі". Переповівши коротко історію українського народу, його культурні заслуги для всього світу, він наглядно описав руїнницьку політику поодиноких ворогів України, котрі, поневоливши наш нарід найріжнішими способами, заслоняють перед світом його слушні домагання до самостійного життя.

„Розвязка т. зв. „Судетського Питання" не розвязала важних проблєм в Европі", — говорив він. „Далеко важнішою справою для світового спокою є конечна і якнайскорша розвязка великої української справи". Переповівши справу нашого Закарпаття і пояснивши велике зацікавлення та солідарність українців під усіма заборами — промовець закінчив, що „не буде в світі спокою, доки велика українська нація не стане господарем на своїй прадідній землі".

З черги дано відповіді на низку цікавих питань, показано присутнім декілька чудових українських вишивок, описано наші землі на просторій мапі Европи. Повищий доклад зробив велике враження на слухачах. „Це дійсно щось нове для нас" — говорили деякі.

Пишучи про цей відчит, годиться згадати, що прелеґент дав ще інші відчити про нашу справу.

Учащаючи на літні курси до повищого університету, він дав 4 відчити в Бридж Гол впродовж серпня б. р. Три відчити про українську справу в Лос Анджелес Гай Скул, найбільшій школі в цьому місті. В повищій школі дружина прелеґента, пані Іванна Луців, прибрана в мальовничий український стрій, демонструвала сотням американських дівчат, як робити наші писанки.

Також дав відчит у просторій методиській церкві в Лос Анджелесі в Клюбі університетників, членів тоїж церкви. В короткім часі відбудеться подібний відчит про наш нарід та його змагання до волі в Манюал Арт Гай Скул у Лос Анджелесі.

Повищі згадки вказують, як можна тихо, скромно, але корисно працювати для рідної справи і як треба безустанно вести словесну акцію, щоб наша справа дійсно набрала першовартісної ваги в опінії американського світу.

П.

НЮ КЕСЛ, ПА.

Листопадове Свято.

Вже від довшого часу не було згадки про невеличку українську громаду в Ню Кесл, Па., бо через депресію вона не проявляла великої активности; вона навіть не мала спромоги удержати сталого священика при своїй невеличкій укр. прав. парохії, а доїжджає туди парох з Шерону, Па.

Тут усього поверх 30 українських родин, та й тих якось тяжко зєднати в один фронт для спільної національної громадянської праці.

Цеї осени оживив цю громаду хор „Бандурист" сусідньої укр. прав. громади з Йонґставну, О. (всього 20 миль від Ню Кесл).

Цей хор під управою о. С. Мусійчука дав тут 16. жовтня концерт у честь 950 річниці хрещення України, а 20. листопаду ц. р. виконав святочну програму Листопадового Свята.

В годині 3-тій пополудні зійшлося до церкви гарне число громадян. О. С. Мусійчук з хором відслужив вечірню і панахиду по поляглих борцях України і сказав зворушливу проповідь, згадавши заслуги нашого війська, за нашу державність в 1918—1919 р., а також і тих, що тепер кладуть буйні голови на вівтар України, як бл. п. вожд полк. Коновалець і багато інших. Він завівзав до збірки, і хоч мала ця громада, то зібрано $10, які переслано для українських інвалідів через „Обєднання".

По панахиді зійшлися всі до салі під церквою, де хор дав концерт, зложений переважно зо стрілецьких пісень. О. С. Мусійчук виголосив святочну промову про боротьбу Української Армії за державність України в 1917—1918 роках і про теперішню нашу конечність підготови до всенаціонального зриву, який приготовляють українські націоналісти, з вождом полк. А. Мельником на чолі.

При цій громаді є невеликий відділ ОДВУ, ч. 51, і він повинен би обєднати більше число громадян. На цю тему о. С. Мусійчук дав короткий відчит і є надія, що в цій громаді праця піде солідно і громада стане чуйною.

Гість.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Безконечний ряд.

На помості московського трамваю стоять два громадяни.

— Маю слідити за тамтим типом. Також приємність — до чорта! — каже один з них.

— Тихо! — шепче другий. — Чи не знаєш, що я мушу слідити за тобою?

— Гей, тихо там сидіть оба, — каже моторовий трамваю. — Я цілий час слідкую за вами. Тепер знаю, що ви троцькісти. Зараз підете зо мною на комісаріят.

— Змилосердися, товаришу, не роби того.

— Мушу! — каже моторовий, — бо за мною слідить кондуктор.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Клівленді, Огайо, померла дня 20. листопаду 1938., членкиня тов. „Згода", від. 358., У. Н. Союзу,

НАДІЯ МИХНО.

Покійна прожила 19 років. Родилася в Клівленді, Огайо, дня 19. червня 1919. року.

Вступила до У. Н. Союзу в 1935. році. Покійна полишила старого батька й матір, молодшу сестру Дорку і брата Михайла і замужну сестру Стефанію Паліводу, головну радну У. Н. Союзу.

Покійна була потіхою не тільки родичам, але й всім знайомим і приятелям.

Похорон відбувся дня 23. листопаду при великій участи народу. Відправа відбулась в укр. католицькій церкві.

Земля Їй пером!

Анна Карась, секр.

Дня 25. листопаду 1938 помер у Честері, Па., наглою смертю на удар серця

ДМИТРО ПЕРЧАК.

Походив зо села Лука, повіт Самбір. Прибув до Америки в році 1921. і був щирим українцем. Служив два роки в Українській Армії в рядах Січових Стрільців. Пізніше був на Чехах. Брат Григорій спроводив його до Америки. Був щирим працівником для визволення українського народу зпід чужих ярмів і завжди благав Бога, щоби була самостійна українська держава, щоби ще поїхав там мило зобачити. Помер, проживши всего 48 років. Має тут рідню брата Григорія і тіточну сестру.

Його похорон відбувся в понеділок, 23. листопаду.

Земля Вашингтона най Йому буде вічним сном!

Йосиф Брингілевич, секр.

† Д-Р ВОЛОДИМИР КУШНІР

Д-р Володимир Кушнір, визначний український публіцист, доцент Українського Вищого Педагогічного Інституту у Празі, піонір української пропагандної публіцистики за кордоном, помер 22. жовтня ц. р. після довгої та тяжкої недуги в Модржанах біля Праги.

В. Кушнір уродився 1881. р. в селі Янчині, перемишлянського повіту. Після скінчення бережанської ґімназії студіював на фільософічному виділі львівського й опісля віденського університету. Там зійшовся з пок. Романом Сембратовичем, редактором "RUTHENISCHE REVUE", першого українського пропаґандного місячника німецькою мовою та став його постійним співробітником. Від того часу з малою перервою поверх трицять років покійний Кушнір був одним з найневтомніших українських робітників пера на полі пропаґанди української справи між чужинцями.

Кушнір редаґував у Відні: "UKRAINISCHE RUNDSCHAU", "RUTHENISCHE KORRESPONDENZ", бюлетини першого, ним заснованого Українського Пресового Бюра, відкликувався на злободенні українські справи на сторінках віденської німецької преси і був навіть якийсь час співробітником відомого католицького щоденника "REICHSPOST". У 1911. році Покійний був короткий час начальним редактором „Діла", опісля перенісся на Буковину і був редактором черновецької „Буковини" та „Народнього Голосу".

В часі великої війни Кушнір перебував у Відні, де далі вів українську пропаґанду в порозумінні з тодішнім Українським Парляментарним Клюбом. В тому часі написав німецькою мовою кілька талановитих брошур про українську справу.

З хвилиною повстання Української Держави Кушнір вибирається до Києва й вертається звідти як пресовий шеф Української Делеґації на мирову конференцію в Парижі. Денунційований ворогами українства як ґерманофіл, мусів спинитись у своїй подорожі до Парижа у Швайцарії, звідки вертається небавком назад до Відня. Там працює далі в українській та чужій пресі. В 1920. р. він основував разом з О. Олесем (Кандибою) та Ю. Сірим „Союз Українських Письменників та Журналістів" і став першим дуже заслуженим головою цього Союзу. Саме він як голова „Союзу Письменників та Журналістів" кинув і зреалізував ідею Українського Вільного Університету за кордоном, з якого потім повстав Український Університет у Празі.

Переїхавши до Чехословаччини, Кушнір працював при орґанізації Українського Високого Педаґоґічного Інституту у Празі, якого доцентом був аж до ліквідації цього Інституту. Вже важко хворий написав у 1930. році брошуру англійской мовою про події в Галичині і ця брошура мала великий відгомін у світі.

Кушнір був одним з тих 101 українських студентів, що в 1911. р. залюднювали львівські Бриґідки в боротьбі за український університет.

Відійшла з цього світу незвичайно інтеліґентна й талановита людина, публіцист з Божої ласки, гарячий український патріот і визначний пропаґандист української справи на чужині.

В. Й. П.!

ЖІНКА-ДИТИНА ВЕРТАЄТЬСЯ ДОДОМУ.

Курячи свою кукурудзяну люльку, Едґар Робінсон, фармер у Талюлі, Ілінойс, не показує ніякого ґніву до свого затя, 60-літнього Джонса Скота Ґріна, що оженився з його 14-літньою дочкою Тельмою (на світлині в овальнім образку). Задержана поліцією в Лос Анджелесі, Тельма згодилася вернутись до дому свого батька.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збірки на народні цілі.

О. М. Данилович переслав через Обєднання $97.05 з призначенням на такі цілі: на інвалідів $72.75 і на Карпатську Україну $24.30. Ці гроші зложили жертводавці в місцевій церкві св. Івана Хрестителя.

Збірка на Карпатську Україну: Пелягія Хома $2.50; по $1: В. Лісковнч, Т. Шатинський, Н. Нагірний, П. Відземок, Р. Калакура, А. Сурма, Н. Плечій, А. Присяжний, С. Гальків, М. Лаґіш, С. Рудий, Н. Лобур, М. Дзуман, Ева Бужинська, М. Роман, Марія Баніт, Марія Хома, Б. Прихода, В. Салабун, о. М. Данилович; по 50 ц.: П. Сапух, Г. Попаца, Г. Андрійчин, А я Бичак, Г. Блаженьчук, Л. кинка, Паранька Ґаровецька, Анна Сторожук, Гелена Ґлушак, Евдоха Вітовська, М. Стиранець, П. Дуфлян, Марія Скіра, Ольга Драч, П. Полиняк, А. Шум, Г. Дворянин, Параскевія Бужиць, Й. Гальків, Н. Гальків, Марта Зелінська, С. Мриглод, С. Пилипишин; Розалія Поперечна 25 ц. Разом $34.25. Розхід за коблеграми $9.95. Осталося $24.30.

Збірка на інвалідів: о. М. Данилович, Мирон Литвин по $2; по $1: Т. Шатинський, Н. Нагірний, П. Відземок, Р. Калакура, О. Химій, І. Дибайло, В. Васильків, П. Сапун, Гелена Ґлушак, Марія Шимко, Юстина Олканич, Т. Бурик, Евдокія Вітовська, І. Голубович, А. Будний, М. Вовчук, М. Оліярчик, С. Рудий, В. Прокопів, Д. Голота, Й. Гарасимчук, Софія Химій, Т. Тлумацький, Марія Хома, І. Станімир, Софія Ґлуговська, Д. Мотуз, М. Шеремета, Марія Шкіра, Т. Гарасимчук, П. Полиняк, Р. Куницький, І. Мирош, Васильків, В. Мручак, В. Стахура, В. Ландяк, Д. Баніт, Й. Гальків, О. Биндюга, Пелягія Хома, М. Коваль, В. Салабун, Г. Брик, С. Пилипишин, Н. Рудницький, О. Лисак, В. Лісковнч, І. Бакун, Н. Банах, І. Лисик, М. Шумейко; по 50 ц.: В. Кузьма, К. Мисик, Ю. Білий, С. Евстахевич, Агафія Бичак, Марія Лебідь, Параскевія Бужиць, А. Дідилівський, Н. Стець, К. Руджеро, Софія Кіселик, М. Лаґіш, С. Грицишин, Агафія Ільків, С. Зілінський, К. Швед, В. Фело, С. Мриглод, Марта Бойко, М. Ґонський, П. Бужинський, П. Паращук, Т. Брик, В. Сидорович, М. Жмуркевич, П. Бужиць, Г. Корницький, О. Матляк, П. Перестюк, Грицак, Емілія Сілва; по 25 ц.: Юстина Гриш, Г. Струк, Л. Махинка, І. Фурда, Д. Пищевят. Разом $72.75.

АСТОРІЯ, Н. Й.

Сповнення національного обовязку.

Гром. Василь Кацюбій переслав через Обєднання $15 на такі народні цілі: $10 на допомогу карпатсько-українському урядові; $2 на Рідну Школу, $2 на інвалідів, $1 на „Просвіту".

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Дня 18 вересня ц. р. Анастасія Ярема видавала доньку Ольґу за молодого українця, Йосифа Кульчицького. При забаві п. Білоруський сказав кілька слів. Гості зложили на Рідну Школу $5.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Йосиф Ярема.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на Закарпаття.

На весіллі 6 листопаду в Ню Йорку зложили жертви на Карпатську Україну по $1: І. Крочак, І. Лалак, А. Личак, М. Борачик, П. Маланкевич, С. Кудла, Г. Райнгардт, П. С.; по 50 ц.: Марія Крочак, П. Сивуляк; по 25 ц.: Й. Дума, Т. Матіца, М. Білий, Д. Винник, Т. Ярмолич, В. Пшик, Т. Іванів, С. Януш. Разом $11, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

П. С.

КЛІВЛЕНД, О.

На Карпатську Україну.

Гром. І. Попович переслав в імені Протестаційного Комітету $55.12 на Карпатську Україну. Всього приходу на згаданім протестаційнім вічу було $112.10. По відтягненні розходів на летючки, телеґрами, тощо, осталу суму вислано на призначену ціль через Обєднання.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Рідну Школу.

Гр. В. Шеремети справляли 29-го жовтня ц. р. 25-літний ювилей свого щасливого подружого життя. В часі забави гр. І. Карлаш закликав присутніх приятелів і знайомих ювилятів, щоб не забули і про потреби Рідного Краю і зложили жертви на Рідну Школу. Вслід за тим І. Братусь, В. Візничак, Й. Масляк пішли по збірку і зібрали $14. Жертвували по $2: В. Шеремета, В. Маційовський; по $1: І. Карлаш, В. Василишин, Й. Масляк; В. Візничак 85 ц.; по 50 ц.: М. Попович, Я. Поливка, І. Братусь; дрібними $4.65. Гроші вислано через Обєднання.

В. Візничак.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

Парохія при українській кат. церкві св. Володимира в Елизабеті жертвувала $15 на Карпатську Україну. О. Й. Чаплинський жертвував від себе $5 на ту саму ціль. Гроші вислано через Обєднання.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

Степан Гладкий жертвував на Карпатську Україну $5. Гроші переслав через Обєднання.

АСТОРІЯ, Н. Й.

На народні цілі.

В неділю, 13 листопаду ц. р., відбулось вінчання молодої українки Анни Кук, дочки свідомих громадян, Григорія й Олени Кук, з молодим українцем Андрієм Маланчуком. З тої нагоди родичі Г. і О. Кук жертвували від себе $5 на визвольну боротьбу України. Слідами родичів пішли і молодята й жертвували від себе $5 на ту саму ціль. Разом $10 вислано через Обєднання на призначену ціль.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(74)

Та, не звертаючи уваги на списи, що з усіх сторін спадали в напрямку Тарзана, йому таки вдалося видряпатись на сам верх черепа ідола. А звідти вже легко було далі втікати. Бо над головою ідола звисали грубі галузі дерев. А Тарзан на деревах був паном. Хоч одна рука була нездатна, то він другою вхопився за галузь і подався далі на дерево.

Знайшовшися високо на дереві, Тарзан почав з цілої сили реготатися: „Ах, ви дурні! Я думав, що ви набрали розуму, побачивши, що я можу затемнити сонце. Але ви дурні! Ви думали, що мене можете зранити списою. Я демон, мене списа не вчепиться. А тепер за вашу глупоту я вас страшно покараю. Так покараю, що передо мною піде жах з роду в рід".

Тарзан на хвилю замовчав. Він слідкував за враженням, яке викличуть на дикунів його слова. Він почув унизу ахкання. Він розумів, що це викликало на дикунів велике враження. Тому він продовжав: „Але я буду лагідний з вами і прощу вам вашу глупоту, коли ви вчините негайно те, що прикажу: Випустіть білих вязнів, бо вони під моєю опікою".

Тепер Тарзан замовчав і йому серце легко билося з ожидання, що на це відповідять дикуни. Бо що він міг їм зробити, якби вони відмовилися вчинити його волю? Нічогісінько. Він був безсилий. Крім того дикуни могли з переляку поповнити якийсь жахливий учинок. Вони могли на його очах розшматувати білих вязнів, як визов його силі.